אבל כללו גמר מיניה (לצפון) שפיר אלא אי סבירא לן דלא הוא גמר מכללו ולא כללו גמר מיניה האי לגופיה איצטריך א] כיון דאהדריה אהדריה אמר ליה מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא אימא כי אהדריה קרא לגבי מתן דמים ואימורין דבעי כהונה אבל שחיטה דלא בעיא כהונה לא מיבעי צפון א"כ נימא קרא כי כחטאת הוא מאי כחטאת האשם כשאר אשמות יהיה למה לי לאקשויי לחטאת למה לי לאקשויי לעולה אמר רבינא איצטריך אי אקשיה לחטאת ולא אקשיה לעולה הוה אמינא חטאת מהיכן למדה מעולה דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש א"ל מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא וניקשיה לעולה ולא ניקשיה לחטאת ב] הוה אמינא א)דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש וכי תימא ג] ניקשי אקושי לחטאת ניחא ליה דמקיש ליה לעיקר ולא נקיש ליה לטפל להכי אקשיה לחטאת ואקשיה לעולה למימר דבר הלמד בהיקש שאינו ד] חוזר ומלמד בהיקש רבא אמר ה] מהכא דכתיב [1]כאשר יורם משור זבח השלמים למאי הלכתא אי ו] ליותרת הכבד ושתי הכליות בגופיה כתיב (אמר רב פפא) משום ז] דבעי אגמורי יותרת הכבד ושתי הכליות מפר העלם דבר של צבור לשעירי עבודת כוכבים בגופיה ח] לא כתיב ומפר כהן משיח הוא דגמר להכי איצטריך כאשר יורם דניהוי כמאן דכתב בגופיה ° ולא ניהוי דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש אמר ליה רב פפא לרבא וליכתביה בגופיה ולא נקיש אי כתב בגופיה ולא אקיש הוה אמינא ב)דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש וכי תימא נקשי אקושי ניחא ליה דכתביה בגופיה מדאקיש ליה אקושי להכי כתביה ואקשיה למימרא דבר הלמד בהיקש אין חוזר ומלמד בהיקש: (היק"ש וגזיר"ה שו"ה ק"ל וחומ"ר ט] סימן): דבר הלמד בהיקש אין חוזר ומלמד מהיקש י] אי מדרבא אי מדרבינא דבר הלמד בהיקש מהו שילמד בגזירה שוה תא שמע ג)רבי נתן בן אבטולמוס אומר א מנין לפריחה בבגדים שהיא טהורה נאמר [2]קרחת וגבחת בבגדים ונאמר [3]קרחת וגבחת באדם מה להלן פרח בכולו טהור אף כאן פרח בכולו טהור והתם מנא לן דכתיב [4]מראשו ועד רגליו ° ואיתקש ראשו לרגל יא] מה להלן כולו הפך לבן יב] פרח בכולו טהור אף כאן כולו הפך לבן פרח בכולו טהור ד)אמר ר' יוחנן בכל התורה כולה למידין למד מלמד ה)חוץ מן הקדשים שאין דנין למד מלמד דאם כן לא יאמר צפונה באשם ותיתי בג"ש דקדשי יג] קדשים מחטאות ° לאו למימרא דדבר הלמד בהיקש אין חוזר ומלמד בגזירה שוה ודלמא משום דאיכא למיפרך מה לחטאת שכן מכפרת על חייבי כריתות ו)קדשי יד] קדשים יתירי כתיבי: ז)דבר הלמד מהיקש חוזר ומלמד בקל וחומר

אבל כללו גמר מיניה. מידי דלא חידש בו כגון שחיטת צפון אי הוה כתיבא ביה ולא הוה כתיבא בשאר אשמות גמרי ליה שאר אשמות מיניה דלא חידוש הוא אלא יצא מן הכלל טו] הוא ולמד על דבר שלא נאמר בכלל (א) והיכי טז] יצא לידון בדבר החדש כגון מתן דמים שבזה למזבח ובזה שינה ואומר לבהונות: **כיון דאהדריה** יז] **כו'.** וכתיב ח) כי כחטאת האשם הוא כדין חטאת כך דין אשם יח]: **אהדריה.** לכללו בין למתן דמים בין לשחיטת צפון ולא היה צריך לכתוב בו שחיטת צפון אלא לעיכובא: **דבעי כהונה.** שאינה כשירה בזר אבל למידה יט] דשחיטה דלאו עבודת כהן היא לא אהדריה דהא בחזרתו כתיב כחטאת האשם הוא לכהן לענין עבודות שבכהן: **א"כ נימא קרא כי כחטאת הוא.** לכהן: **כשאר אשמות יהיה.** הלכך לענין צפון נמי אהדריה וכי כתיב ביה שחיטה כ] בצפון דקרא לעיכובא אתא ושאר אשמות נמי מיניה ילפינן לעיכובא: **למה לי לאקשויי בשחיטתו לחטאת ולעולה.** דכתיב ח) במקום אשר ישחט את החטאת ואת העולה: **מהיכן למדו.** לשחיטת צפון: **אי אקשיה לעולה ולא אקשיה לחטאת הוה אמינא.** בעלמא דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש: **וכי תימא.** אם איתא דחוזר ומלמד בהיקש נקשיה לחטאת ולא לעולה משנינן לך ניחא ליה לאקשויי לעיקר כו': **למימרא.** מדאיצטריך למיהדר ואקושי כא] לעולה ש"מ דבר הלמד בהיקש אין חוזר ומלמד בהיקש ומהכא נפקא לן בכל דוכתא: **כאשר יורם.** באימורי פר כהן משיח כתיב: **משום דבעי אגמורי יותרת הכבד ושתי כליות כו'.** שהיה צריך ללמד כב] מפר העלם תורת אימוריהן לשעירי עבודת כוכבים דאיתקוש אהדדי לענין הקטרת אימורין כדאמרינן בפרק ב"ש (לעיל מא.) אשה לה' וחטאתם על שגגתם כג] ופר העלם דבר בגופיה לא כתיב יותרת וכליות ומפר כהן משיח גמר בהיקש כדאמרן בפרק בית שמאי (שם לט:) ועשה כד] לפר כאשר עשה לפר זה פר כהן משיח אקשינהו להדדי: **להכי איצטריך כאשר יורם.** דפר כהן משיח ואם אינו ענין לו תנהו לענין פר העלם דניהוי כמאן דכתיבי בפר העלם גופיה דלא ליהוי דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש. ואי קשיא הא נפקא לן הך דרשה מועשה לפר זה פר העלם דבר כדאמרן בפרק ב"ש (ב) (לעיל מא.) ה"מ לתנא דבי ר' ישמעאל דאמר לפר זה פר העלם אבל לתנא דבי רב דאמר ועשה לפר זה פר יום הכיפורים איצטריך כאשר יורם להך דרשה: **ונכתביה בגופיה.** דפר העלם בהדיא ולא ליקשיה לפר כהן משיח הואיל וסוף סוף טרח וכתב כאשר יורם יתירא להכי: **הוה אמינא דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש.** בעלמא דלא הוה ילפינן מהכא מידי: **דבר הלמד בהיקש כו'.** משום דבעי למיבעי בעיא עלה הדר נקיט לה: **אי מדרבא.** מכאשר יורם: **אי מדרבינא.** מאשם מצורע דאיצטריך לאקושי לחטאת ולעולה: **לפריחה.** אם פרחה הצרעת בכל הבגד: **מה להלן פרח בכולו** כה] **טהור.** כדכתיב אם פרוח תפרח וגו' (ויקרא יג): **והתם.** גבי קרחת וגבחת דאדם מנלן דטהורה פריחה דאילו פריחה כי כתיבא בנגע עור בשר כתיב ואילו קרחת וגבחת כתיבי גבי נתקין דמקום שער דראש וזקן שאין סימניהן שוין לנגעי עור בשר שזה בשער לבן וזה בשער צהוב: **ואיתקש ראשו.** נתקי הראש: **אף כאן כו'.** אלמא נתקין בהיקשא ילפינן להו וחוזרין ומלמדין על הבגדים בג"ש: **א"ר יוחנן.** מהכא לא תיתי ראייה דלאו קדשים הוא דאף היקש מלמד בהיקש כו] חוץ מקדשים. ותדע לך שהמדה הזאת שהבאתה אינה למידה בקדשים: **דא"כ הוא.** דדבר הלמד בהיקש חוזר ולמד כז] בג"ש: **לא יאמר צפון באשם ותיתי בג"ש.** דנאמר קדשי כח] קדשים בחטאת ונאמר קדשי קדשים באשם: **קדשי קדשים יתירי כתיבי.** בהו והוה ליה ט) גזירה שוה מופנה משני צדדין ואין משיבין עליה. גבי חטאת כתיב תשחט החטאת קדש קדשים הוא [ויקרא ו] ובאשם כתיב זאת תורת האשם קדש קדשים הוא [שם ז] ובתרווייהו כתיב בויקח קרח [במדבר יח] לכל חטאתם ולכל אשמם אשר ישיבו לי קדש קדשים לך:

מדתנא

אי אקשיה לעולה ולא אקשיה לחטאת. תימה כט] לא לכתוב את החטאת ואי דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש אמאי אקשיה לעולה כלל תיפוק ליה מחטאת ל] האשם דמה חטאת צפון מעכב אף אשם כן וי"ל דאי לא כתב צפון לא] לא הוה אמינא הא הדרה קרא לשחיטת צפון למידי דלא בעיא כהונה והאשם לא דרשינן ליה כלל דהא לא כתב כאשם דהוה משמע כשאר אשם דעלמא לצפון יהא זה אבל האשם משמע האשם זה יהא כחטאת למתן דמים לב] למזבח וכן יש להקשות אי דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש לא נכתוב צפון כלל ותיתי [באשמות] מכחטאת וכאשם לג] כי היכי דילפינן מיניה סמיכה בפרק קמא (לעיל יא.) ועוד לד] נילף שאר אשמות מאשם מצורע ואשם מצורע מהיקישא דכחטאת וי"ל דלא הוה אמינא דאהדריה קרא לשחיטת צפון ולא הוה דרשינן כאשם לה] כשאר אשם (כיון דלא כתב כאשם) כיון דלא כתב צפון בהדיא בשאר אשמות: **כאשר יורם למאי הלכתא.** תימה הא איצטריך לכדדרשינן בסוף כל הבשר (חולין דף קיז.) זה בא ללמד ונמצא למד מה פר כהן משיח יש בו מעילה אף שור זבח השלמים יש בו מעילה וי"ל דמאי לאקשויי לזבח השלמים ולא ליכתוב כאשר יורם לו] דכאשר יורם משמע דאתא לרבויי הרמה אחרת אי נמי ההיא דכל הבשר (שם) כתנא דבי רבי ישמעאל דנפקא ליה דרשא דהכא מועשה לפר זה פר העלם כדאמר פרק בית שמאי (לעיל דף מא.) אבל לתנא דבי רב דאמר ועשה לפר זה פר יום הכיפורים איצטריך כאשר יורם (להך דרשא) י): **ונכתביה בגופיה.** תימה כדאמר פרק ב"ש (גם זה שם:) משל למלך בשר ודם שסרחה לז] עליו מדינה ומיעט בסרחונם מפני חיבתן וי"ל דבשביל חיבתן לא היה לו לגלגל אלו דרשות למילף מהיקשא ומ"מ ילפינן מיניה חיבתן לח] מדלא אשמעינן בדוכתא אחרינא דבר הלמד מהיקש אינו חוזר ומלמד בהיקש: **קדשי קדשים יתירי כתיבי.** תימה כיון דילפינן גזרה שוה מהדדי למה לן היקשות דלעיל בחטאת טל] ואשם:

עין משפט
נר מצוה

טו א מיי' פרק י"ב מהלכות טומאת צרעת הלכה ח:

◆

תורה אור השלם

1. כַּאֲשֶׁר יוּרַם מִשּׁוֹר זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְהִקְטִירָם הַכֹּהֵן עַל מִזְבַּח הָעֹלָה: ויקרא ד, י
2. וְרָאָה הַכֹּהֵן אַחֲרֵי הֻכַּבֵּס אֶת הַנֶּגַע וְהִנֵּה לֹא הָפַךְ הַנֶּגַע אֶת עֵינוֹ וְהַנֶּגַע לֹא פָשָׂה טָמֵא הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרְפֶנּוּ פְּחֶתֶת הִוא בְּקָרַחְתּוֹ אוֹ בְגַבַּחְתּוֹ: ויקרא יג נה
3. וְכִי יִהְיֶה בַקָּרַחַת אוֹ בַגַּבַּחַת נֶגַע לָבָן אֲדַמְדָּם צָרַעַת פֹּרַחַת הִוא בְּקָרַחְתּוֹ אוֹ בְגַבַּחְתּוֹ: ויקרא יג, מב
4. וְאִם פָּרוֹחַ תִּפְרַח הַצָּרַעַת בָּעוֹר וְכִסְּתָה הַצָּרַעַת אֵת כָּל עוֹר הַנֶּגַע מֵרֹאשׁוֹ וְעַד רַגְלָיו לְכָל מַרְאֵה עֵינֵי הַכֹּהֵן: ויקרא יג, יב

◆

מוסף רש"י

לפריחה בבגדים. אם פרוח תפרח הצרעת ונתמלא כל הבגד (סנהדרין פח.) **שהיא טהורה.** ואע"פ שלא נאמר אלא באדם (ויקרא יג) ואם פרוח תפרח וגו' (נדה יט.):

◆

שיטה מקובצת

אבל כללו גמר מיניה. וא"ת יטענו כל האשמות בהונות כמצורע, וי"ל דמזה לא גמר כללו מיניה כיון שזהו החדש עצמו שסותר הכלל. וא"ת מ"מ יטענו נסכים בשל מצורע דבזה לא סתר את הכלל כדפי', וי"ל דבמנחות (דף צא:) איכא מיעוטא דאין אשמות טעונין נסכים אלא דבר הבא בנדר ונדבה: **אימא כי אהדריה** קרא וכו'. עיין בהשמטות בסוף המסכת: **חטאת** מהיכן למדה. עיין בהשמטות בסוף המסכת: **אי אקשיה לעולה ולא אקשיה לחטאת.** עיין בהשמטות בסוף המסכת: **אי** ליותרת ושתי הכליות כו'. ואע"ג דלעיל (דף מא.) נפקא לן יותרת ושתי הכליות לשעירי ע"ז מלפר, י"ל היינו לתנא דבי ר' ישמעאל אבל הכא איירי אליבא דרבי (מהר"פ): **דאם כן לא יאמר צפונה באשם.** ממילתיה מ] דר' יוחנן בא להוכיח שמדה שהביא למעלה אינה נוהגת בקדשים (ת"א): **קדש קדשים יתירא כתיבי.** תימה כיון דאיכא ג"ש וילפינן מהדדי למה לן היקשות דלעיל דכחטאת האשם דכתיב גבי מצורע להחזירו לכללו, תיפוק ליה מקדש קדשים דהא כתיב קדש קדשים גבי אשם מצורע ונילף ליה בג"ש דקדש קדשים מחטאת להחזירו לכללו להטעינו מתן דמים ואימורים, וי"ל דכיון שיצא אשם מצורע מן הכלל לידון בדבר החדש, אי אתה יכול להחזירו לכללו בפירוש מכח הך ג"ש דקדש קדשים, [ד]לא הוי חוזר בפירוש, אפי' את"ל דג"ש חשיבא כמו היקש מ"מ האי ג"ש דקדש קדשים איצטריך למילי אחרינא לקמן (דף ס.) לגבי פגימת המזבח דקאמר אשכחן שירי מנחה קדשי קדשים מנין ת"ל קדש קדשים, ולכך לא הוי חוזר בפירוש מכח [הך] ג"ש, אבל היקש דכחטאת האשם כולו להחזירו לכללו הוא דאתא ולכך חשיבא חוזר בפירוש. ומיהו קשה לעיל בפ"ק (דף י:) למה לי היקשא דכחטאת כאשם גבי סתם אשם, תיפוק ליה מג"ש דקדש קדשים לומר דטעון סמיכה לרבנן דר' אליעזר ולר"א שלא לשמו. ואמר מורי דשמא ג"ש לא ניתנה לדרוש רק גבי שחיטה משום דקדש קדשים דכתיב בין בסתם אשם בין באשם מצורע גבי שחיטה הוא דכתיב, אבל מכחטאת כאשם דכתיב גבי סתם אשם דרשינן שפיר מיניה סמיכה דלגמרי מקיש הכתוב אשם לחטאת בהך היקשא כדכתיב כחטאת כאשם תורה אחת לכם. ועוד יש לומר דגבי סמיכה כתיב קרבנו (ויקרא ג, ב) דהוי מיעוט והוה מוקמינן ג"ש לדברים אחרים, אבל השתא דאייתור היקשא לסמיכה מוקמינן (ג"ש) קרבנו לדרשא אחריתי, וכן לר' אליעזר צריך היקש שלא לשמו לאפוקי מהך היקשא דשלמים דזאת התורה (לעיל ד:):

מסורת הש"ס

א) [לעיל מח. לקמן נה. נז. יומא נז. מנחות כח. עח. פב:], ב) יומא נז., ג) סנהדרין פז: [נדה יט. ושם איתא ר' יונתן וכ"א בילקוט] וע"ע ערכין יח: ובתוס' ד"ה ואי, ד) שבועות י. תמורה כא: עי' ספרי חוקת קכז, ירוש' קידושין פ"א ה"ב, ה) ע' ירוש' יבמות פ"ח ה"א, ו) ת"כ צו פרש' ד ה"א וה"ב, ז) [לעיל מח.], ח) ויקרא יד יג, ט) נדה כב:, י) [ע' חולין קיז. תוס' ד"ה אמר ר"י למתרצי בענין אחר]:

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אבל כללו וכו' והיכי יצא: (ב) ד"ה להכי איצטריך וכו' בפ' ב"ש תינח לתנא דבי ר' ישמעאל:

◆

גליון הש"ס

גמ' ולא ניהוי דבר הלמד בהיקש. ע"ל נז ע"ב תוד"ה ואב"א: [שם ואיתקש ראשו לרגל מה להלן כולו הפך לבן פרח בכולו טהור. עי' ערכין דף יח ע"ב בתוד"ה ואי בעית אימא וכו': שם לאו למימרא דדבר הלמד בהיקש אין חוזר ומלמד בגז"ש. עי' לקמן דף נו ע"ב בתד"ה לעני וכו'] :שם לאו למימרא דדבר הלמד כו'. עי' לעיל דף מח ע"א תוד"ה מה להלן:

◆

שינויי נוסחאות

א] אצטריך והאי לגופיה איצטריך (*ש"מ): **ב]** לחטאת א"ל אי אקשיה לעולה ולא אקשיה לחטאת הוה (*ש"מ). וכ"ה ברש"י ותו': **ג]** תימא א"כ ניקשי (*ש"מ): **ד]** נ"ל אינו (*ש"מ): **ה]** אמר דבר הלמד בהיקש אינו חוזר ומלמד בהיקש מהכא (*ש"מ): **ו]** תיבת אי ליתא בכתה"י. ונוח: **ז]** נ"ל אלא משום (ש"מ): **ח]** נ"ל ופר העלם דבר של צבור בגופיה כו' (*וש"מ). וכ"ה ברש"י ד"ה משום [ותיבות ופר העלם וכו' הת"ד]: **ט]** וחומ"ר ובנין אב סימן (כתה"י וש"מ): **י]** נ"ל בהיקש (כתה"י, ד"ו, הגרי"ב): **יא]** לרגליו (כתה"י, שמכ"י): **יב]** בקלת כת"י ובש"מ ליתא תיבות כולו הפך לבן, וכ"ל להלן בסמוך. ובקלת כתה"י ליתא תיבות פרח בכולו. ואחד מהן אכן מיותר (דק"ס): **יג]** בקודש קדשים מחטאת כצ"ל. ובש"י נוסף למאי הלכתא כתביה רחמנא לאו (ש"מ) **יד]** נ"ל קדש (*ש"מ). וכ"ה ברש"י ותוס' בד"ו: **טו]** הכלל ללמד הוא, ללמד עליו דבר שלא כו' (כתה"י): **טז]** נ"ל והיכי דמי (*ש"מ): **יז]** דאהדריה וכתב כי (וליתא תיבת כו') (כתה"י וד"ו). לפניו ע"פ בה"ז ול"ע. **יח]** אשם זה (*ש"מ): **יט]** נ"ל למידי (כתה"י וב"ש). נ"א לגבי שחיטה (ש"מ): **כ]** שחיטת צפון ברישא דקרא כו' (כתה"י וכעי"ז בש"מ וב"ש): **כא]** נ"ל לאקושי (*ש"מ): **כב]** ללמוד וכו' תורת אימורין (כתה"י): **כג]** שגגתם חטאתם הרי היא לך כשגגתם ופר כו' (שמכ"י). תיבת ופר הת"ד. ראה אות ח: **כד]** תיבות ועשה לפר ליתא בכתה"י: **כה]** נ"ל בכולו (*ש"מ): **כו]** בהיקש בכל התורה חוץ (*ש"מ): **כז]** נ"ל ומלמד (כתה"י וד"ו): **כח]** נ"ל קדש וכן בסמוך (*ש"מ): **כט]** תימה אי דבר הלמד וכו' כצ"ל ומה שבינתיים נמחק (ש"מ). ועי' צ"ק: **ל]** נ"ל מכחטאת (ש"מ וצ"ק): **לא]** דאי לא כתב [ביה צפון] (ב"ש) לא הוה אמינא דאהדריה קרא למידי דלא בעיא כהונה והאשם כשאר אשמות יהא לא הוה דרשינן כו' כצ"ל והשאר נמחק (שמכ"י): **לב]** דמים ואימורין למזבח וא"ת אכתי אי דבר כו' כצ"ל. ומתיבות דהא לא וכו' דלעיל ועד כאן הוא תוספת (ש"מ וב"ש). ועי' צ"ק שסגיה בדרך אחר: **לג]** נ"ל כאשם (צ"ק). ובש"מ הגיה האשם וכגירסתו לעיל (י ב) עיי"ש בש"נ אות ו': **לד]** ג' צ"ק ונילף שאר וע"ש ביאורו: **לה]** ג' ש"מ האשם כשאר אשם יהא כיון וכו'. [וגריס התיבות שבסוגריים]. וצ"ק מחקו עש"ב: **לו]** בשמכ"י נוסף אלא כאשר מזבח השלמים: **לז]** נ"א שכעס על אוהבו ומיעט בסרחונו מפני חיבתו כו' חיבתו כו' (שמכ"י): **לח]** בש"מ נוסף וליכא למימר דכוליה להכי הוא דאתא לאשמועינן דדבר הבא בהיקש כו' מדלא (ש"מ). (נראה דלפי"ז יש למחוק תיבות ומ"מ ילפינן מיניה חיבתן): **טל]** דכחטאת האשם כצ"ל (שמכ"י וב"ש). ועי' שטמ"ק בחי': **מ]** נלצ"ל ממילתיה דר' יוחנן הוא, ובא להוכיח וכו' (גליון):